

Modelová příprava pro výuku ve škole – rodinná výchova

Téma: Drogy a drogová závislost

Ročník: 9

Podle RÁMCOVÉHO VZDĚLÁVACÍHO PROGRAMU:

- **Vzdělávací oblasti: Člověk a zdraví**
- **Vzdělávací obor: Výchova ke zdraví**
- **Tematický celek: Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence**
- **Průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova, Environmentální výchova**
- **Integrace mezi vzdělávacími obory: Přírodopis, chemie**

Kompetence:

Kompetence k učení se v této vyučovací hodině rozvíjí seznamováním se s novými termíny a pojmy a jejich vzájemným vztahem.

Kompetence komunikativní se rozvíjí díky diskuzi žáků a učitelky o daném tématu a odpovídáním žáků na otázky kladené učitelkou během hodiny. Je u žáků rozvíjena i tím, že před ostatními žáky nahlas předčítají Dopis pro studenty (viz příloha č.1).

Kompetence občanské jsou rozvíjeny při diskuzi mezi žáky. Žáci se učí respektovat názor spolužáků a prosadit si svůj názor.

VVC: Žák umí správně a jednoduše definovat pojem droga a závislost a jiné nové pojmy, které s tímto tématem souvisí. Vyjmenuje základní faktory, které jsou rizikové pro vznik závislosti (škola, rodina, společnost, člověk). Seznámí se s některými slangovými výrazy, které zainteresovaní občané používají. Žák tímto rozpozná, že používání těchto výrazů má co dočinění s drogami a jejich zneužíváním. Rozpozná některé varovné signály, které lidé mající problémy s drogami vysílají. Seznámí se s prvky, které mohou zvýšit odolnost dítěte vůči drogám. UVědomí si, že se zneužíváním drog jsou spjaty některé nebezpečné choroby. Zná možné způsoby nákazy HIV. UVědomuje si, že závislost se rozvíjí v několika fázích. Žák rozdělí drogy na několik skupin, dle účinků na psychiku (halucinogeny, stimulanty, tlumivé látky). Uvede ke každé skupině alespoň jednoho zástupce. Pro orientaci rozpozná jednotlivé drogy.

Místo realizace: třída

Časová dotace: 45 minut

Pojmy opěrné: droga, drogová závislost, člověk, rodina, škola, společnost, marihuana, pohlavní styk, plod, krev.

Pojmy nové: vybrané slangové výrazy (viz teoretická část), varovný signál, HIV, žloutenka, AIDS, vývoj závislosti, měkké drogy, tvrdé drogy, halucinogeny, tlumivé látky, budivé látky, pervitin, LSD, heroin, lysohlávka kopinatá, extáze, absces, kokain.

Didaktické prostředky: Prezentace powerpoint s vhodnou obrazovou dokumentací, dopis pro studenty.

1. Scénář hodiny:

Úvod

V úvodu hodiny proběhne seznámení se s žáky a je žákům oznámen program na celou hodinu.

Hlavní část

Motivace: Formou brainstormingu na téma: *Na čem všem může vzniknout závislost?* Návrhy jsou zapisovány na tabuli a jsou tam ponechány do konce vyučovací hodiny.

Expozice: Na úvod této fáze je žákům rozdán dotazník (viz příloha č. 2) pro zmapování znalostí, které žáci mají v souvislosti s drogami a jinými závislostmi. Následuje expozice nového učiva formou výkladu. Po výkladu jsou žákům ukázány obrázky jednotlivých drog, které jsou vhodně komentovány (do jaké skupiny se droga řadí, jakým způsobem je nejčastěji užívána, jaké jsou její účinky a jaké je její hlavní nebezpečí.

Fixace: Pomocí nápisů napsaných v úvodní části hodiny, žáci se znovu vrátí ke svým návrhům v rámci brainstormingu a snaží se podle toho, co jim bylo odprezentováno je sami vysvětlit.

Závěr

V závěru hodiny si žáci nahlas přečtou dopis pro studenty (viz příloha č.1). Je zhodnocena jejich práce v hodině. Je jim oznámen plán na další hodinu. Následuje rozloučení se s žáky.

2. Stručná osnova hodiny

Fáze hodiny	Činnosti vedoucí k naplnění výukových cílů	forma	metoda	čas	did. prostředky
Úvod	Seznámení se s žáky, oznámení žákům náplň hodiny.	hromadná	výklad	2 min.	

Hlavní část	Motivace: brainstorming,	hromadná	diskuze	8 min	
	Expozice: dotazník.	hromadná	písemná	8 min.	
	Expozice nového učiva, diskuze na danou problematiku.	hromadná	výklad	10 min.	
	Stručné seznámení se základními drogami.	hromadná	výklad	10 min.	
	Fixace: formou diskuze	hromadná	diskuze	5 min.	
Závěr	Rozloučení se s žáky, zhodnocení jejich práce, oznámení žákům plán na další hodinu.	hromadná	výklad	2 min.	

Literatura:

JANOŠKOVÁ, D. Občanská výchova 7, Rodinná výchova 7 : učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia. Fraus, Praha 2004. 128 s. ISBN 80-7238-325-6

JANOŠKOVÁ, D. Občanská výchova 9, Rodinná výchova 9 : učebnice pro základní školy a víceletá gymnázia. Fraus, Praha 2004. 152 s. ISBN 80-7238-528-3

Teoretická část: viz prezentace v powerpointu.

Přílohy

Příloha č. 1 Dopis pro studenty

PRO STUDENTY

Mám za to, že tento dopis píšu především dospívajícím dětem. Hlavně těm, kteří znají někoho, kdo už to zkusil. Nelitujte příliš toho, že jste v něčem (důležitém) pozadu. Mohu vás ujistit, že jsou na světě věci, u kterých vskutku není nic špatného, když v nich člověk zůstane pozadu. A ne jen to. Ve kterých je velmi dobré sám sebe "držet zpátky". Kupříkladu je dobré neskákat z okna ve třetím patře. Pokud někdo z vašich známých skočí a raduje se z krásného pocitu volného pádu, bylo by myslím dobré neudělat to, co on. Má to svoji logiku. Člověk, který vyskočil z třetího patra, bude asi notně pohmožděn. Když si někdo při takovém pádu zlomí ruku, nohu, nebo žebra, hned to cítí a někdy je to i vidět, že má zhuntované tělo. Náš problém je jenom v tom, že pokud si někdo drogou huntuje mozek, játra, ledviny, či žaludek, už to hned tak na něm vidět není. Proto je braní drogy zhoubnější než skok z okna. Když vidíte jak dopadl člověk, který z toho okna skočil, asi vám nedá takovou práci přemluvit se, že bude lepší, když neuděláte to samé. Ale když vidíte člověka, který bere drogy, nevidíte ani do jeho mozku, jater, ledvin, či žaludku, ani do jeho duše. Zvenku vypadá zdravě. Ve chvíli, kdy to na něj zapůsobilo, vypadal sice poněkud nenormálně, ale možná zajímavě nenormálně, ba i vesele. A když to přešlo, tak se zdálo, že je stejný jako dřív. Ale on není stejný. To nejde. Uvnitř v člověku už nastala změna. Jenom to zvenku není vidět. Alespoň zpočátku. Po nějaké době, pokud bude z toho drogového okna skákat zvesela dál, se ta změna projeví i navenek. Vidět takového člověka po nějakých třech, pěti letech, je docela zajímavá zkušenost. A pokud ji někdo považuje za veselou (a jsou tací), pak má zřejmě silně vyvinutý smysl pro černý humor. Chci vám tím vším prostě říci, že braní drogy škodí v každém případě. Nejen po pěti letech, kdy má člověk značné tělesné i duševní potíže. Braní drogy škodí i poprvé. Nemám na mysli jen křiklavé případy, kdy někdo v prvním rauší po marihuaně, ošálený halucinogenní inspirací, se rozletěl ze skály. To jsou výjimky. Mám na mysli základní změnu na těle i na duši, která se zapíše do každého, kdo si poprvé vezme. Je to takové zasvěcení se droze. Každý takový člověk, jako by přestal patřit úplně jen sám sobě. Netvrdím, že nad sebou musí hned ztratit kontrolu a po první dávce se stát beznadějně závislým. Až na výjimky to tak není. Ale u každého se hned v psychice otevře "prodrogová připravenost". Droga není méně drogou jen proto, že to bylo poprvé. Droga působí podle své přirozenosti a její přirozeností je činit si na člověka nárok. Ovládnout jeho vůli. Čím častěji má k tomu příležitost, tím více se prosazuje. Kdo bere častěji a déle, pozná to. Kdo se rozmýšlí, jestli si vezme poprvé, ten o tom nic neví. Proto to tady píšu.

A je tu ještě další věc, pro kterou si myslím, že problém nezačíná až ve chvíli, kdy si člověk musí přiznat, že je závislý, ale že člověk sám od sebe a svobodně, z vlastního rozhodnutí, dá droze šanci. V tom je veliký problém. Je to nesmyslné a je to smutné, když dá člověk sám od sebe a svobodně příležitost takovému nepříteli, který ho chce o tu jeho svobodu připravit. Není to důstojné člověka. Je to hloupé. Jestliže někteří z lidí, kteří drogu občas vezmou, vypadají jako velicí mágové a jsou patřičně hrdí na svou osobitost, chytrost a svobodonost, pak je v tom kus divadelního umění, které předvádějí nejen vám, ale i sami sobě. Neboť to nedává smysl, aby byl člověk hrdý na to, čeho má stále méně. Člověk by měl být hrdý naopak na to, čeho má pořád víc, pokud toho sám dosahuje tím že na sobě "zamakal" aby vyrostl jako osobnost. Ať už v rozumu, vzdělání, poznání, duševní vyrovnanosti, nebo tělesné zdatnosti a obratnosti. Každý člověk může být v něčem dobrý, když na sobě bude pracovat a když bude v tom poctivý k sobě i k druhým. Pak to platí. A pak za pět, deset let, může být z člověka skutečná osobnost a ne skutečná troska.

Proto bych vám chtěl poradit: až vás bude lechtat pokušení ochutnat drogu, až budete chtít být "jako ostatní", zamyslete se nad tím, jestli byste v té chvíli nechtěli udělat raději něco úplně jiného. A nebo, prostě, jenom se zamyslete. A pak se věnujte pravidelně a cíleně něčemu jinému. Najděte si to svoje, ať už zajímavou kutilskou práci, vzdělání, kulturu, sport, filozofii, nebo náboženství. Kdo hledá, najde. A hlavně: nejde o to, abyste byli jako ti ostatní, ale především o to, abyste byli sami sebou.

Příloha č.2 Dotazník pro studenty ZŠ

Dotazník pro žáky ZŠ

Milý žáci, prosím přečtete si tento krátký dotazník a zkuste na něj upřímně odpovědět. Dotazník je **anonymní**. Odpovědi zakroužkujte nebo odpověď dopište, ke každé otázce může být více odpovědí.

1. Kouřil/a jsi někdy cigaretu? Pokud odpovíš „ne“, přejdi na otázku č. 4.
  - a. ano
  - b. ne
2. S kým jsi poprvé cigaretu kouřil/a?
  - a. se spolužáky
  - b. s kamarády
  - c. sám
  - d. jiná možnost (uveď jaká).....
3. V kolika letech jsi poprvé kouřil/a cigaretu? Uveď.....
4. Kterou z uvedených drog jsi v životě vyzkoušel/a? Pokud nemáš zkušenosti s žádnou zmíněnou drogou, přejdi k další otázce.
  - a. marihuanu
  - b. alkohol
  - c. pervitin
  - d. kokain
  - e. heroin
  - f. LSD „houbičky“
  - g. jinou látku výše neuvedenou (uveď).....
5. Užíváš v současné době nějakou drogu (včetně cigaret a alkoholu)?
  - a. ne
  - b. ano, asi 1x měsíčně
  - c. ano, 1x týdně
  - d. ano, každý den
  - e. jiná odpověď (uveď).....
6. Drogy užívám protože:
  - a. často se nudím
  - b. chci vyzkoušet jejich účinky
  - c. je užívají i kamarádi
  - d. jsem k tomu nucen/a
  - e. jiný důvod (uveď).....
7. Myslíš si, že jsou drogy nebezpečné?
  - a. ne
  - b. ano (zkus napsat proč)
.....
.....

Děkuji za spolupráci